

Een kleine handreiking

Doel, opzet en werkzaamheden van
een plaatselijke Kerk en Israël-commissie

Kerk en Israël

Colofon

© Protestants Landelijk Dienstencentrum
Postbus 8504, 3503 RM Utrecht

Bestellingen

Protestantse Kerk in Nederland
Afdeling Brochureverkoop
Postbus 8504
3503 RM Utrecht
tel. (030) 880 17 24
e-mail brochureverkoop@pkn.nl

Reacties

Wilt u reageren op deze handreiking of heeft u suggesties voor een volgende uitgave, dan is uw inbreng welkom per post, telefoon of e-mail:

Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland
Postbus 8504
3503 RM Utrecht
tel. (030) 880 18 65
e-mail: m.den.braber@pkn.nl

Oktober 2006

Andere uitgaven

- * periodiek Kerk & Israël Onderweg
- * materialen voor de Israëlzondag
- * zie onze website www.pkn.nl/kerk&israel voor meer informatie

Inhoudsopgave

A. Wat is Kerk en Israël?	1
B. Organisatie	3
C. Wat doet een Kerk en Israël-commissie?	7
D. Om op te letten: beleid	10
Bijlage 1. Kerkorde en ordinanties	12
Bijlage 2. Aandachtspunten voor een beleidsplan	14
Bijlage 3. Jaarverslag	16
Bijlage 4. Reglement	17
Beknopte literatuurlijst	18
Een paar belangrijke websites	20
Adressen	22

Drs. M.E.J. den Braber
Projectmedewerker Kerk en Israël
Utrecht
September 2006

1. Waarom een Kerk en Israël-commissie?

A. Wat is Kerk en Israël?

In de kerkorde van de Protestantse Kerk in Nederland is tot uitdrukking gebracht dat de relatie met Israël fundamenteel is: we zijn onopgeefbaar met het volk Israël verbonden (zie bijlage 1). De kerk is 'geworteld in Israël' en met Paulus kun je zeggen: niet jij (kerk, gemeentelid) draagt de wortel, maar de wortel draagt jou (Romeinen 11:18).

2. Waar hebben we het over als we spreken over Israël?

Voor Joden is 'Israël' een woord met meerdere betekenissen. Het verwijst naar aartsvader Jacob, die de naam Israël krijgt bij zijn worsteling bij de beek Jabbok (Genesis 32:28). Naar deze vader worden de kinderen, de twaalf stammen van dit volk genoemd. 'Israël' is zowel de enkeling als de gemeenschap.

'Israël' heeft alles te maken met de Schriften, de Tenach (de boeken die voor het christendom Oude Testament zijn gaan heten). 'Israël' duidt ook op een cultuur, op een steeds voortgaande karakteristieke geloofsgeschiedenis van eeuwen.

3. Heeft het dus ook iets met de staat Israël te maken?

De staat is een onderdeel van de Joodse identiteit. Dus als wij ons 'Kerk en Israël-commissie' noemen betekent dat, dat we ons betrokken voelen zowel bij wat er in de loop van de geschiedenis met het Joodse volk is gebeurd, als ook met haar geloofsgeschiedenis en tevens met wat er in de staat Israël gebeurt. Maar dat betekent niet dat we zonder meer achter de politiek van de staat Israël staan of de huidige staat vanzelfsprekend als de vervulling van de landbelofte uit het Oude Testament beschouwen.

4. Wat wordt er met 'Kerk' bedoeld?

Net als bij het woord 'Israël' gaat het bij 'Kerk' om de kerk in al haar facetten. Niet alleen om geloofsleer, maar ook om het geloofsleven en de geloofsgemeenschap. Het gaat dus om de eredienst en om de dagelijkse dienst aan de medemens.

B. Organisatie

5. Hoe ontstaat een Kerk en Israël-commissie?

De aanleiding kan heel verschillend zijn. Een filmavond of een leerhuis kan mensen zo raken, dat ze meer willen weten. Soms begint het bij een enkeling die enthousiast terugkomt van een Israëlreis en op zoek gaat naar gelijkgestemden. Een ander heeft in de Tweede Wereldoorlog te maken gehad met de ellende van het Joodse volk en ziet het als zijn of haar ereplicht om dit in de gemeente niet te vergeten. Een jongere ziet wat er in Israël en de Palestijnse gebieden gebeurt en wil graag weten wat de kerk met Israël heeft. Vervolgens gaat men op zoek naar andere nieuwsgierigen.

Een predikant, kerkenraad of classis kan het initiatief nemen en invulling geven aan de opdracht zoals die in de kerkorde (bijlage 1) verwoord is.

6. Waar past een Kerk en Israël-commissie in de kerkelijke structuur?

a. Er kan een *zelfstandige commissie* zijn. Dat verdient de voorkeur. Deze commissie valt dan rechtstreeks onder de kerkenraad en haakt aan bij wat er in de gemeente gebeurt: de kerkdiensten, het jeugdwerk, de catechese, het vormingswerk en het diaconaat.

b. Een Kerk en Israël-commissie kan vallen onder de commissie Vorming en Toerusting of een andere beraadsgroep, die zich bezig houdt met het leerproces van de gemeente. Dan wordt er heel vanzelfsprekend gewezen op de plaats van Israël in de kerk en dus in de vorming van de gemeenteleden.

c. Kerk en Israël wordt nog wel eens ondergebracht bij de ZWO-groep (Zending, Werelddiaconaat en Ontwikkelingssamenwerking). Het valt in dit geval meer onder de twee laatste letters, dan onder zending. De Protestantse Kerk in Nederland voert namelijk bewust geen zending meer onder de Joden. Er is een eigensoortige relatie met Israël, en dat is geen missionaire. Door Kerk en Israël onder te brengen bij ZWO kan er wel meer aandacht zijn voor de diaconale dienst aan Israël en is er bijvoorbeeld de mogelijkheid om een extra collecte te houden.

7. Hoe verhoudt een plaatselijke werkgroep zich tot de classicaie en provinciale werkgroepen en de Raad voor Kerk en Israël?

- Een *classicale* werkgroep is samengesteld uit vertegenwoordigers van de plaatselijke werkgroepen binnen de classis. Deze werkgroepen zijn veelal een platform om samen te leren en ervaringen uit te wisselen. Niet elke classis kent een dergelijke werkgroep en soms werken meerdere classes samen in één werkgroep.
- *Provinciaal* zijn werkgroepen actief, vaak samengesteld uit vrijwilligers die ook op classicaal of lokaal niveau actief zijn. Deze werkgroepen zijn in de regel verbonden aan het Protestants Dienstencentrum van hun regio. Ze hebben geen directe verbinding met de Protestantse Raad voor Kerk en Israël.
- Als adviserend orgaan voor de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk is de *Raad voor Kerk en Israël* ingesteld, bestaande uit vrijwilligers uit het hele land. Zij is denktank en klankbord van en voor de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk en haar medewerkers.
- Op het Protestants Landelijk Dienstencentrum in Utrecht zijn *projectmedewerkers* voor Kerk en Israël aangesteld. Zij geven concreet gestalte aan de uitingen van de onopgeefbare verbondenheid met Israël en de bezinning op deze relatie.

Dit gebeurt onder meer door:

- het verschaffen van materiaal voor Israëlzondag;
- ondersteuning en deskundigheidsbevordering van studenten en predikanten met betrekking tot de relatie Kerk en Israël;
- het onderhouden van contacten met de Joodse gemeenschap in Nederland;
- ondersteuning van Nes Ammim.

8. Wat is een contactpersoon Kerk en Israël?

In zoveel mogelijk kerkelijke gemeenten van de Protestantse Kerk is er één contactpersoon voor Kerk en Israël. Dit kan een lid van de commissie Kerk en Israël (verdient de voorkeur) zijn, de predikant, de scriba, of een gemeentelid. Hij of zij ontvangt post over Kerk en Israël vanuit het Protestants Landelijk Dienstencentrum in Utrecht en zorgt ervoor dat die post op de juiste plaats terecht komt. Bijvoorbeeld: doorgeven aan het kerkblad, onder de aandacht brengen van de kerkenraad, er een gesprek over hebben met de predikant, de leiding van de kindernevendienst etc.

Deze contactpersoon kan lid zijn van de Kerk en Israël-commissie, maar het hoeft niet. Wel is het belangrijk dat iedereen die zich

bezighoudt met Kerk en Israël weet wie de contactpersoon in de gemeente is.

9. Hoe groot moet een commissie minimaal zijn?

Een commissie heeft minimaal drie leden nodig: een voorzitter, een secretaris die notuleert en een jaarplan opstelt, en iemand die de 'penningen' beheert.

Als de commissie daarnaast een drietal andere leden heeft, is dat een heel mooie groep. Deze leden kunnen een specifieke taak krijgen, bijvoorbeeld het verzorgen van publiciteit of het benaderen van sprekers.

10. Waar haal je leden vandaan?

- Je kunt een avond organiseren rond een Kerk en Israël-onderwerp met een algemeen en open karakter. Nodig voor deze avond alle gemeenteleden uit en benader expliciet mensen die naar Israël op reis zijn geweest. Zoek mensen die zich door hun persoonlijke levensgeschiedenis wel bij het werk betrokken voelen, deelnemers aan de cursus Theologische Vorming voor Gemeenteleden, en vergeet de jongeren niet!
- Vertel in de loop van de avond dat je van plan bent een commissie Kerk en Israël op te richten. Mogelijk zijn er mensen aanwezig die willen meedenken over de vorm van zo'n commissie.
- Ga hier met deze mensen over nadenken. Luister naar hun ideeën over wat een commissie zou moeten doen. Ze hoeven niet meteen zelf lid te worden, maar willen dat misschien wel als er op een goede manier samengewerkt wordt.

11. Hoe is de relatie met de kerkenraad ?

Omdat Kerk en Israël behoort tot de kerntaken van de kerk, zou een directe band met de kerkenraad terecht zijn. Dat kan door een kerkenraadslid aanwezig te laten zijn bij de vergaderingen van de commissie of door een jaarlijkse rapportage aan de hand van een jaarverslag.

C. Wat doet een Kerk en Israël-commissie?

12. Wat kan een Kerk en Israël-commissie plaatselijk doen?

Kort en krachtig: een bijdrage leveren die op het gebied van vieren, leren, dienen en gemeenschap stichten tot op de fundamenten gaat en zo de aandacht voor Israël levend houdt.

13. Hoe komt dit *vieren* tot uitdrukking?

Door er mede voor te zorgen dat de kerkelijke verbondenheid met Israël in de eredienst hoorbaar wordt. Dat kan door:

a. De Israëlzondag op de eerste zondag van oktober gestalte te geven. Het beschikbare materiaal omvat een preekschets, liturgisch materiaal, een verhaal voor de kinderen, posters, collectefolders. Dit materiaal wordt jaarlijks in juni aan de predikanten en de contactpersonen toegezonden. Vanaf dat moment is het ook in PDF-formaat te downloaden van de website www.pkn.nl/kerk&israel.

b. Te stimuleren dat op elke zondag 'Israël' doorklinkt:

- door er acht op te slaan dat Jezus zelf in zijn gesprek met de Emmaüsgangers over Mozes en de Profeten begon, en dat wij op dezelfde wijze onze zondagse gedachtenis aan Jezus vieren. Zo moet er gewaakt worden voor een eenzijdige Schriftkeuze in de eredienst en gepleit worden voor een die vorm krijgt in een omgang met de gehele Schrift, want het Nieuwe Testament is niet los verkrijgbaar.
- door mensen er steeds op attent te maken dat de geschriften van het Oude Testament – ook wel 'Eerste Testament' genoemd – van oorsprong Joods zijn en nooit hun oorspronkelijke betekenis voor het Joodse volk hebben verloren.
- door in de gebeden te denken aan het Joodse volk als Gods eerstelingen van het Verbond.
- door in de dienst der barmhartigheid een bijzondere verantwoordelijkheid tot uitdrukking te brengen naar de Joodse broeders en zusters.

14. Hoe komt dit bij het *leren* tot uitdrukking?

- a. Door (als commissie) zelf een lerende groep te zijn. Plaats bij iedere bijeenkomst momenten van leren en uitwisseling op de agenda. Maak ruimte voor oriëntatie op wat er op dit gebied zoal te doen en te koop is.
- b. Zorg voor permanent onderricht in kindernevendienst, jongerencatechese en volwassenencatechese. Denk aan een uitleg van de feesten, het aanbieden van een kennismaking met het Jodendom, maar ook aan het bestrijden van vooroordelen en antisemitisme.
- c. Verspreid informatie door het aanbieden van (abonnementen op) het blad *Kerk en Israël Onderweg*, via boekentafels, stukjes in het kerkblad (er is kant en klare kopij beschikbaar). Wijs op de website www.pkn.nl/kerk&israel, waar ook allerlei links zijn te vinden naar andere relevante websites.
- d. Neem kennis van bladen als:

- *Nieuw Israëlitisch Weekblad*,
- *Jerusalem Post* (www.jpost.com)
- *Jerusalem Report* (www.jrep.com)
- *Haaretz* (www.haaretz.com).

Er zijn diverse andere organisaties actief op het gebied van Kerk en Israël. Kijk voor links, ook over hedendaags Jodendom en actuele zaken in Israël op www.pkn.nl/kerk&israel.

15. Hoe komt dit in het *dienen* tot uitdrukking

- a. Houd naast de vastgestelde collecten speciale inzamelingen voor Israëldoelen (in samenwerking met de diaconie), bijvoorbeeld voor coëxistentieprojecten in Israël of een Joodse gemeente in Nederland.
- b. Adopteer een eigen project in Israël, of bijvoorbeeld in Oost-Europa of Nederland: het onderhoud van een synagoge en begraafplaatsen, bescherming van Joodse onderwijsinstellingen etc.
- c. Wees waakzaam tegenover elke vorm van antisemitisme en stel verschijnselen hiervan aan de kaak te.

16. Hoe komt dit in de *gemeenschapsvorming* tot uitdrukking?

Organiseer excursies voor gemeenteleden, jong en oud. In elke provincie zijn er Joodse gemeenschappen en plaatsen die de moeite van een bezoek waard zijn. Ook vlak over de grens zijn mogelijkheden. Denk eens aan het Joods Historisch Museum in Amsterdam (met een speciale jeugdafdeling) of het voormalig Kamp Westerbork.

D. Om op te letten: beleid

17. Waar let een Kerk en Israël-commissie vooral op?

- a. goede verbindingen met de kerkenraad
- b. goede verbinding met de contactpersoon Kerk en Israël in de plaatselijke gemeente die de post vanuit het PLD in Utrecht ontvangt.
- c. regelmatige verdieping in het brede veld van Kerk en Israël om een eenzijdige blik te vermijden.
- d. het maken van een duidelijk beleidsplan (zie bijlage 2)
- e. zorgen dat het beleidsplan verbonden is met het algemene beleidsplan van de kerk
- f. aansluiten bij andere groepen en beleidsplannen, zoals bijvoorbeeld de catechese en het vormingswerk
- g. een begroting maken waarin duidelijk ook gelden opgenomen zijn voor boeiende avonden met sprekers en eventuele gastoptredens van bijvoorbeeld zangers en muziekgroepen.¹
- h. ieder jaar een jaarverslag maken en dit presenteren aan de kerkenraad (zie bijlage 3).
- i. de publiciteit niet schuwen en eraan denken dat er meer is dan het plaatselijk kerkblad: regionale krant, radio en tv, website van de kerk, van de VVV, van de PKN (land en regio), posters in de plaatselijke bibliotheek, supermarkt, etc.
- j. Publiciteit achteraf via website/kerkblad/krant: een leuk verslag geeft een aanleiding om erover in gesprek te raken en stimuleert voor een volgende keer.

¹ Op het Protestants Landelijk Dienstencentrum is bij de projectmedewerkers voor Kerk en Israël een lijst met sprekers, zangers en dergelijke op te vragen.

Bijlage 1. Kerkorde en ordinanties

18. Wat staat een Kerk en Israël-commissie allereerst te doen?

- a. geïnteresseerden benaderen voor een brainstorm over wat een Kerk en Israël-commissie moet zijn
- b. zo spoedig mogelijk contact op te nemen met een classicale werkgroep of provinciale groep Kerk en Israël om elkaar wederzijds te inspireren en te ondersteunen.
- c. een reglement opstellen en dit ter goedkeuring aan de kerkenraad voorleggen (zie bijlage 4)
- d. een jaarwerkplan maken
- e. bondgenoten zoeken: commissies met wie je kan samenwerken, de redactie van een kerkblad, maar ook buiten de kerk, bijvoorbeeld commissies Kerk en Israël van een andere (niet-PKN-gemeente). Ga ook eens bij elkaar op bezoek!
- f. een goed samenwerkende en inspirerende groep worden, waar mensen het gevoel krijgen: hier kan ik een wezenlijke bijdrage leveren en hier steek ik ook voor mezelf wat op. Dat betekent veel tijd uittrekken om samen te leren en ook te oriënteren wat er zoal te doen is en te koop is op dit gebied.

Relevante passages uit de Kerkorde en ordinanties van de Protestantse Kerk in Nederland (2003).

Artikel 1-1

De Protestantse Kerk in Nederland is overeenkomstig haar belijden gestalte van de ene heilige apostolische en katholieke of algemene christelijke Kerk die zich, delend in de aan Israël geschonken verwachting, uitstrekt naar de komst van het Koninkrijk van God.

Artikel 1-7

De kerk is geroepen gestalte te geven aan haar onopgeefbare verbondenheid met het volk Israël. Als Christusbelijdende geloofsgemeenschap zoekt zij het gesprek met Israël inzake het verstaan van de Heilige Schrift, in het bijzonder betreffende de komst van het Koninkrijk van God.

Ordinantie 1-2

De kerk is geroepen in al haar geledingen het gesprek met Israël te zoeken en gestalte te geven aan de verbondenheid met het volk Israël. De generale synode – daarin bijgestaan door de organen van de kerk die op dit terrein werkzaam zijn – heeft hierbij in het bijzonder tot taak: het onderzoek van de Heilige Schrift ten aanzien van de vragen met betrekking tot Israël te bevorderen, leiding te geven aan: de verdieping en verbreding van het inzicht van de kerk in de weg van God met Israël en het gesprek met Israël, het inzicht in en bestrijding van antisemitisme te bevorderen, de gemeenten toe te rusten tot de ontmoeting met Israël, de aandacht voor de plaats van joodse leden van de kerk te bevorderen, de arbeid ten behoeve van Israël in de verschillende geledingen van de kerk te coördineren. De arbeid met en ten behoeve van Israël wordt zoveel mogelijk verricht

in samenwerking met organen van andere kerken die in deze arbeid werkzaam zijn.

Bijlage 2.

Aandachtspunten voor een beleidsplan

1. Werk planmatig: niet van incident naar incident. Neem de tijd en denk in stapjes. Van één Israëlzondag raakt de gemeente niet 'bekeerd'. Organiseer elk seizoen een paar haalbare activiteiten. Denk hierbij aan verschillende leeftijdsgroepen. Evalueer om je aanpak bij te stellen. Pak steeds iets nieuws aan.
2. Pieker je niet suf over nieuwe activiteiten waar de hele gemeente op af moet komen. Zo werkt het niet. De gemeente komt al in allerlei groepen en groepjes bijeen. Sluit daarbij aan. Probeer in het bestaande programma binnen te komen, bijvoorbeeld van catechese en toerusting.
3. Stel van tevoren duidelijk vast hoe je aan financiering komt. Bedenk voordat je activiteiten opzet: kan je het betalen? Het is natuurlijk mogelijk een collecte te houden of entree te heffen.
4. Stel bij de opzet van de activiteiten jezelf de volgende vragen:
 - a. Wie wil je bereiken? Bijv. gespreksgroepen, kerkgangers, predikant, kindernevendienst, catechese.
 - b. Waarom/met welk doel? Bijv. informeren over Jodendom, informeren over de verhouding van Joodse en christelijke feesten
 - c. Wat wil je precies aan de orde stellen?
 - d. Hoe wil je hen bereiken? Geef hierbij de werkvorm aan, bijvoorbeeld een video, foto's een inleider en kijk of de werkvorm past bij de doelgroep en het doel.
 - e. Hoe geef je er publiciteit aan? Denk breder dan alleen het kerkblad! En denk ook aan een verslag eventueel achteraf.
 - f. Begin op tijd met plannen (spreker, ruimte, opname van activiteit in agenda's in kranten en websites e.d.) en wacht niet te lang met evalueren (ongeveer. 2 weken).
 - g. Kun je het alleen als commissie? Of kan/wil je wellicht de eenmalige hulp van anderen inschakelen? Doe dit dan op tijd.

Er is op de website www.pkn.nl/kerk&israël een brochure beschikbaar die een richtlijn geeft voor het opnemen van Kerk en Israël in het beleidsplan van een plaatselijke gemeente.

Bijlage 3. Jaarverslag

Zet in het Jaarverslag minimaal:

- a. de doelstelling van de commissie
- b. de samenstelling van de commissie
- c. het aantal vergaderingen
- d. wat gerealiseerd is van het jaarwerkplan/beleidsplan
- e. welke contacten er binnen de gemeente onderhouden zijn.
- f. welke contacten er buiten de gemeente zijn
- g. wat/hoe vaak gepubliceerd is
- h. welke wensen en toekomstplannen er zijn
- i. een financieel overzicht/begroting voor komend jaar

Bijlage 4. Reglement

In een reglement staan minimaal:

- a. doel: bijv. 'De commissie Kerk en Israël beoogt binnen de gemeente de fundamentele verbondenheid met Israël zichtbaar/hoorbaar/voelbaar te maken...'
- b. taak: ... en stelt zich ten taak dit via leren, vieren, dienen en gemeenschapsvormende activiteiten tot uitdrukking te brengen
- c. samenstelling van de commissie (leden, taakomschrijving)
- d. zittingstijd (dit is ook belangrijk om te weten wanneer nieuwe leden benaderd moeten worden)
- e. wie nieuwe leden benoemt (bij voorkeur via de kerkenraad)
- f. financiën: wie bekostigt de activiteiten en aan wie wordt verantwoording afgelegd?
- g. verantwoording: aan wie, hoe vaak, wanneer, op wiens verzoek of uit eigen beweging?
- h. vergaderingen: hoe vaak en waar?

Maak het reglement voor een beperkte periode, bijvoorbeeld drie jaar en evalueer het daarna om het dan definitief te maken.

Beknopte literatuurlijst

Jodendom algemeen

Lou Evers, *Jodendom voor beginners. Een heldere inleiding*, Amsterdam 2005.

P.W. van der Horst, *Jodendom van A tot Z*. Een kleine encyclopedie over de eerste duizend jaar (ca. 350 v. Chr.-650 n. Chr.), Zoetermeer 2006.

Edward van Voolen, *Joods leven*, Heerenveen 2005.

Jodendom, identiteit

Ido Abram, *Joodse Identiteit* (Actuele Onderwerpen 2829), Amsterdam 2005.

Els van Diggele, *Een volk dat alleen woont. De strijd om de joodse identiteit van de staat Israël*, Baarn 2000.

Jodendom in Nederland

Jozeph Michman e.a., *Pinkas. Geschiedenis van de Joodse Gemeenschap in Nederland*, Amsterdam/Antwerpen 1999.

Hanna van Solinge en Marlene de Vries (red.), *De Joden in Nederland anno 2000. Demografisch profiel en binding aan het Jodendom*, Amsterdam 2001.

Verhouding Jodendom-christendom

Simon Schoon, *Geworteld in Israël. Gedachten over de verhouding tussen de kerk en het Joodse volk*, Kampen 1982.

Simon Schoon, *Onopgeefbaar verbonden. Op weg naar vernieuwing in de verhouding tussen kerk en het volk Israël*, Kampen 1998.

M. van Campen (red.), *Israël, volk, land en staat : terugblik en perspectief*, Zoetermeer 2005.

Geschiedenis van Kerk en Israël in de GKN

H.L. van Stegeren-de Keizer (red.), *Een kerk op zoek naar Israël : geschiedenis van het deputaatschap voor Kerk en Israël van de Gereformeerde Kerken in Nederland 1875 – 1995*, Kampen 1995.

Geschiedenis van Kerk en Israël in de NHK

H. Vreekamp, *Zonder Israël niet volgroeid. Visie op de verhouding tussen kerk en Joodse volk van Hervormde zijde*, Kampen 1988.

Studiemateriaal voor groepen:

Diverse publicaties van de Folkertsmastichting (www.folkertsmastichting.nl) en de stichting LEV (www.stichtinglev.nl).

Materiaal voor jongeren

Van matzes, mitswes en mezoezes. Leer- en lesboek over jodendom. Door Hanna Blok, Lou Evers en H. van het Hoofd. 2^e druk. Ojec: Weesp 1999. € 13,50 (www.ojec.org).

Een paar belangrijke websites

Meer links: Zie www.pkn.nl/kerk&israel

www.pkn.nl/kerk&israel

Officiële website van de Protestantse Kerk in Nederland, met daarop informatie over Kerk en Israël en het landelijke werk voor Kerk en Israël. Ook zijn zo de regionale websites te vinden.

www.nesammim.nl

Nes Ammim is een dorp in het noorden van Israël. Uitgangspunt is de verbondenheid tussen joden en christenen. Nes Ammim wil een nieuwe bladzijde zijn in het belaste geschiedenisboek van christenen en joden. Het dorp biedt ruimte aan ontmoeting en dialoog.

www.ojec.org

Overlegorgaan voor Joden en Christenen

www.folkertsmastichting.nl

De B. Folkertsmastichting voor Talmudica ontwikkelt materiaal om een breder publiek vertrouwd te maken met de Joodse waarden, denkbepelden en ervaringen in heden en verleden.

www.stichtinglev.nl

De stichting Leren En Vernieuwen (afgekort LEV, het bijbels Hebreeuwse woord voor 'hart') bevordert de studie van bijbel en Joodse traditie. Ze geeft daartoe ondermeer materiaal uit en organiseert leerhuizen.

www.cidi.nl

Centrum Informatie en Documentatie Israël geeft veel informatie over de hedendaagse staat Israël. Er is ook een betrokken jongerenafdeling, de CiJo.

www.joodseomroep.nl

De website van de Joodse omroep

www.joods.nl

Veel algemene informatie over Joods Nederland en links naar andere sites.

www.nik.nl

Nederlands Israëlitisch Kerkgenootschap

www.ljg.nl

Liberaal Joodse Gemeenten in Nederland

www.kerkenisrael.nl

Deputaten Kerk & Israël van de Christelijk Gereformeerde Kerken

www.kri-web.nl

Katholieke Raad voor Israël

Adressen

Benader de projectmedewerkers Kerk en Israël op het Protestants Landelijk Dienstencentrum in Utrecht. Zij zijn er om uw vragen te beantwoorden, advies te geven en materiaal te verschaffen!

Projectmedewerkers Kerk en Israël

Mw. drs. M.E.J. den Braber
Postbus 8504
3503 RM Utrecht
tel. 030-880 1865
fax. 030-880 1767
e-mail: m.den.braber@pkn.nl

Mw. drs. I.M. den Hartog
Postbus 8504
3503 RM Utrecht
tel. 030-880 1537
fax. 030-880 1767
e-mail: i.den.hartog@pkn.nl

Administratie (contactpersonen Kerk en Israël, abonnementen op *Kerk & Israël Onderweg*)

Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland
Afdeling Adressen en Abonnementen
Postbus 8504
3503 RM Utrecht
Tel. 030-880 1340

Kerk & Israël Onderweg

Abonnement/Proefnummer

Geef u op voor een abonnement of proefnummer met behulp van deze bon. Een particulier abonnement kost €8 per jaar; u ontvangt voor de betaling een acceptgirokaart. Pakketabonnementsen zijn mogelijk. Nadere informatie kunt u krijgen bij de abonnementenadministratie van Kerk & Israël Onderweg, tel. (030) 880 17 25, e-mail abonnements@pkn.nl

(Kruis aan wat van toepassing is)

- Ik abonneer mij op Kerk & Israël Onderweg voor €8 per jaar
- Stuur mij het eersvolgende nummer als gratis proefnummer

Kopieer deze bon of knip hem uit, vul uw gegevens in en stuur de bon in een envelop zonder postzegel naar:

Kerk & Israël Onderweg
t.a.v. Monique Lagerweij
Antwoordnummer 53019
3503 VB UTRECHT

Afzender

Mevrouw/de heer *
(doorstrepen wat niet van toepassing is)

Voorletter(s):
.....

Achternaam:
.....

Straat en huisnummer:
.....

Postcode en woonplaats:
.....

Datum:
.....

Handtekening:
.....

Kerk & Israël Onderweg

Hou voeling
met de wortels
van je geloof

Protestantse Kerk

Lees Kerk & Israël Onderweg

Kerk & Israël Onderweg wil een bron van informatie zijn voor wie geïnteresseerd is in de verhouding van de christelijke gemeente met het Joodse volk. Kerk & Israël Onderweg verschijnt vier keer per jaar. Het blad is een uitgave van de Protestantse Kerk in Nederland.

In Kerk & Israël Onderweg vindt u:

- bijbels-theologische bijdragen;
- toelichting op Joodse liturgische gewoontes;
- uitleg van de Joodse midrasj;
- bijdragen vanuit de Joodse gemeenschap in Nederland en Israël, geschreven door Joodse en christelijke auteurs;
- actuele initiatieven van de Protestantse Raad voor Kerk en Israël;
- nieuws over activiteiten in het land;
- boekrecensies en nog veel meer.

Vraag een gratis proefnummer aan. Bel of mail voor een abonnement of proefnummer naar de abonnementsadministratie van Kerk & Israël Onderweg, tel. (030) 880 17 25, e-mail: abonnementen@pkn.nl.

